Rodičovská zodpovědnost – právo péče o dítě, právo na styk s dítětem

Maďarsko

1 Co znamená pojem „rodičovská odpovědnost“ v praxi? Jaká jsou práva a povinnosti osoby s rodičovskou odpovědností?

V praxi zahrnuje rodičovská odpovědnost (rodičovská péče) určení jména dítěte, pečování o dítě a jeho výchovu, určení jeho bydliště, spravování jeho majetku, práva a povinnosti související s jeho zákonným zastupováním a právo ustanovit opatrovníka nebo vyloučit určitou osobu z opatrovnictví.

2 Kdo obvykle nese rodičovskou odpovědnost vůči nezletilému?

Pokud se rodiče nedohodnou nebo pokud opatrovnický orgán nebo soud nestanoví jinak, vykonávají rodiče společnost společnou péči bez ohledu na to, zda žijí ve společné domácnosti, nebo odděleně.

3 Pokud rodiče nejsou způsobilí nebo si nepřejí nést rodičovskou odpovědnost vůči svým dětem, je možné místo nich jmenovat jinou osobu?

V Maďarsku představuje opatrovnictví právní uspořádání, které zajišťuje péči o nezletilé, jejich zastupování a správu jejich majetku ze strany opatrovníka, kterého ustanoví opatrovnický orgán v případě, není-li rodiče vykonávajícího rodičovskou péči. Potřebu ustanovit opatrovníka může opatrovnickému orgánu nahlásit kdokoli. Potřebu ustanovit opatrovníka musí opatrovnickému orgánu oznámit blízký příbuzný nezletilého dítěte nebo osoba, která o dítě pečuje, stejně jako soud či jiný úřad.

4 Jestliže jsou rodiče rozvedeni nebo žijí odděleně, jak se stanoví rodičovská odpovědnost pro budoucnost?

Pokud se rodiče nedohodnou nebo pokud opatrovnický orgán nebo soud nestanoví jinak, vykonávají rodiče společnou péči i v případě, že spolu již nežijí. Odloučení rodiče se mohou dohodnout na rozdělení práv a povinností v rámci rodičovské odpovědnosti, musí však zajistit vyvážený životní styl svého dítěte (střídání místa pobytu dítěte není možné například tehdy, pokud rodiče žijí příliš daleko od sebe a pro dítě by to představovalo přílišnou zátěž). Dohodu rodičů schválí soud. Nejsou-li rodiče schopni dospět k dohodě o otázkách práv a povinností v rámci rodičovské odpovědnosti, rozhodne soud o tom, kterému rodiči bude dítě svěřeno do péče. Při rozhodování soud posoudí, kde je lépe zajištěn fyzický, mentální a morální rozvoj dítěte.

5 Jestliže se rodiče dohodnou na otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké náležitosti musí splnit, aby tato dohoda byla právně závazná?

Dojde-li k zrušení manželství na základě projevu společné vůle manželů a je-li úmysl zrušit manželství předložen písemně soudu, obsahuje návrh dohodu rodičů ohledně péče. Soud dohodu schválí pravomocným rozhodnutím v průběhu řízení o rozvod manželství, jelikož manželství nemůže být bez takovéto dohody zrušeno.

V případě potřeby musí soud rozhodnout o rodičovské péči při zrušení manželství i v případě, nebyl-li za tímto účelem podán žádný návrh. Rozhodnutí soudu prvního stupně se v případě, že není podán opravný prostředek, stává pravomocným až po patnácti dnech od uplynutí lhůty pro podání opravného prostředku.

6 Jestliže se rodiče nedohodnou o otázkách rodičovské odpovědnosti, jaké jsou alternativní prostředky pro vyřešení sporu bez účasti soudu?

Manželé se mohou před zahájením řízení o rozvod manželství nebo během tohoto řízení obrátit na mediaci, a to dobrovolně, nebo z podnětu soudu, aby vzájemnou dohodou vyřešili případné spory týkající se jejich vztahu nebo zrušení manželství, jako je otázka rodičovské odpovědnosti. Mohou vyhotovit dohodu, které bylo dosaženo v důsledku mediace, za účelem jejího začlenění do řízení o soudním smíru. Aby byl zajištěn řádný výkon rodičovské odpovědnosti a potřebná spolupráce rodičů, může soud a/nebo opatrovnický orgán během svého řízení (na žádost nebo z vlastního podnětu ve věcech spadajících do jejich působnosti) rodičům nařídit, aby se zúčastnili mediace za účelem navržení vhodné spolupráce mezi rodičem, jemuž bylo dítě svěřeno do péče, a rodičem, který s dítětem nežije, a zajištění práv rodiče žijícího odděleně.

7 Jestliže se rodiče obrátí na soud, o jakých otázkách týkajících se nezletilého může soud rozhodnout?

V případě sporu rozhodne soud o tom, kterému z rodičů má být dítě svěřeno do péče, po vyslechnutí obou rodičů a v odůvodněných případech i dítěte. Soud může rozhodnout o svěření dítěte do výlučné péče jednomu z rodičů, nebo o přiznání výkonu určitých práv a povinností v rámci rodičovské péče jednomu rodiči a ostatních takovýchto práv a povinností druhému rodiči. Soud může rodiči, který s dítětem nežije, povolit plnění určitých úkolů souvisejících s péčí o dítě a jeho výchovou, nebo výjimečně s částečnou či úplnou správou jeho majetku a zákonným zastupováním dítěte ve věcech týkajících se majetku dítěte. Je-li to v zájmu dítěte, může soud omezit či odejmout právo rozhodovat o zásadních otázkách týkajících se budoucnosti dítěte. Soud však nemůže nařídit společnou rodičovskou péči, jelikož tu lze zavést pouze dohodou rodičů, která může být schválena soudem.

8 Jestliže soud rozhodne o svěření dítěte do péče výlučně jednomu z rodičů, znamená to, že tento rodič může rozhodovat o všem, co se tohoto dítěte týká, aniž by to musel konzultovat s druhým rodičem?

Nikoli. Pokud soud svěří dítě do péče jednomu z rodičů, může rodič, který s dítětem nežije, i nadále vykonávat práva v rámci rodičovské odpovědnosti v souvislosti se zásadními otázkami, které ovlivňují budoucnost dítěte. Za takovéto zásadní otázky se považuje určení a změna jména nezletilého dítěte, určení místa bydliště dítěte, liší-li se od bydliště rodiče, určení místa bydliště dítěte v zahraničí za účelem dlouhodobého pobytu nebo usazení, změna státní příslušnosti dítěte a volba školy, kterou dítě navštěvuje, a určení osoby, která o dítě pečuje.

9 Jestliže soud rozhodne o společné péči rodičů, co to v praxi znamená?

Soud nemůže nařídit společnou péči, pouze schválí dohodu rodičů za tímto účelem v průběhu řízení ve věcech manželských, přičemž přihlédne k zájmu dítěte. Podmínkou pro takovéto schválení je to, že odloučení rodiče musí při výkonu společné péče zajistit vyvážený životní styl svého dítěte. Jestliže se soud nedomnívá, že je to možné, může schválení dohody zamítnout. V situacích, které vyžadují okamžité jednání, však může jeden rodič rozhodnout samostatně a musí neprodleně vyrozumět druhého rodiče (např. v případě okamžitého lékařského zákroku).

10 Na jaký soud nebo úřad je třeba se obrátit s žalobou přiznání o rodičovské odpovědnosti? Jaké náležitosti je nutno dodržet a jaké dokumenty je třeba předložit?

Ve věcech rodičovské péče se můžete obrátit na opatrovnický orgán, nebo na soud, a to v závislosti na tom, zda jakožto rodiče máte spor týkající se výkonu společné péče, nebo zda má otázku péče vyřešit soud.

Žalobu je nutno podat soudu v místě bydliště odpůrce (nebo není-li takového místa, v místě pobytu odpůrce), nebo v místě posledního společného bydliště manželů.

Žalobu je nutno podat příslušnému soudu písemně. Viz rovněž téma Jak postupovat?, pokud jde o podání návrhu na zahájení řízení a obsah tohoto návrhu. Kromě obvykle požadovaných informací je nutno uvést rovněž údaje o uzavření manželství a o narození dětí, které se narodily v manželství a jsou naživu, a ve věcech týkajících se rodičovské odpovědnosti je nutné přiložit rovněž rodné listy dětí.

11 Jaké řízení se v těchto případech používá? Existuje zrychlené řízení?

Soudní řízení o žalobě na vypořádání práv v rámci rodičovské péče a umístění dítěte u třetí osoby:
Pokud odloučení rodiče nedospějí k dohodě, rozhodne soud na návrh nebo z vlastního podnětu o tom, kterému rodiči bude dítě svěřeno do péče. Při rozhodování vezme soud v úvahu zájmy dítěte a posoudí, kde je lépe zajištěn fyzický, mentální a morální rozvoj dítěte.
Žalobu týkající se určení rodiče, který by měl vykonávat rodičovskou odpovědnost, určení rodiče, kterému by mělo být dítě svěřeno do péče, nebo změn práva péče jednotlivých rodičů, umístění dítěte u třetí osoby či změny tohoto umístění může podat rodič nebo opatrovnický orgán. Žalobu musí podat jeden rodič na druhého, nebo opatrovnický orgán na oba rodiče. Žalobu za účelem změny umístění dítěte u třetí osoby je třeba podat na osobu, u níž bylo dítě umístěno.
V průběhu řízení musí soud vyslechnout oba rodiče a v odůvodněných případech (nebo pokud o to dítě samo požádá) musí být vyslechnuto i dítě. Je-li dítě starší čtrnácti let, může soud rozhodnout o rodičovské péči o dítě a o umístění dítěte pouze s jeho souhlasem, pokud volba dítěte neohrožuje jeho rozvoj.
Soud může rodičům nařídit, aby se obrátili na mediaci, s cílem zajistit řádný výkon rodičovské odpovědnosti a spolupráci rodičů, která je k tomu nezbytná.
Řízení u opatrovnického orgánu v případě sporu týkajícího se společné péče:
Nemohou-li rodiče dospět k dohodě o otázkách souvisejících se společnou péčí (bez ohledu na to, zda žijí ve společné domácnosti, nebo odděleně), může kterýkoli rodič požádat opatrovnický orgán o vydání rozhodnutí, s výjimkou otázek týkajících se svobody svědomí nebo svobody náboženství.
Pokud se odloučení rodiče, kteří jsou oprávnění k společnému výkonu rodičovské péče, dohodnou na rozdělení souvisejících práv a povinností nebo na tom, že v budoucnu bude právo péče vykonávat jeden z nich, opatrovnický orgán na jejich žádost tuto dohodu uvede do zápisu. V zápisu musí být zaznamenána rovněž dohoda ohledně toho, který rodič bude dítě vychovávat, a skutečnost, že s ohledem na zásadní otázky ovlivňující budoucnost dítěte budou vykonávat práva v rámci rodičovské péče společně, nestanoví-li soud jinak.
Rodiče musí být informováni o tom, že svou dohodu mohou změnit a že dohoda nemá stejnou platnost jako rozhodnutí soudu přijaté v řízení ve věcech manželských nebo v řízení o svěření rodičovské péče.
V řízení ve věcech manželských soud předběžně dle svého uvážení rozhodne o otázkách týkajících se umístění nezletilého dítěte a místa pobytu dítěte u některého z rodičů nebo u třetí osoby, o rozšíření či omezení práv v rámci rodičovské péče nebo o styku některého z rodičů s dítětem.

12 Mohu získat právní pomoc na pokrytí nákladů řízení?

Pokud jde o tuto otázku, viz rovněž téma Jak postupovat?
V řízení o odnětí nebo obnovení rodičovské péče a v řízení týkajícím se umístění a předání dítěte nebo práva na styk je stranám přiznáno *právo na odklad plateb* bez ohledu na jejich příjmy a finanční situaci. Právo na odklad plateb znamená, že veškeré poplatky a jiné náklady vzniklé v průběhu řízení uhradí místo stran předem stát, na konci řízení však musí strana, v jejíž neprospěch bylo rozhodnuto, nahradit státu předem uhrazené náklady.

13 Je možno se odvolat proti rozhodnutí ve věci rodičovské odpovědnosti?

Ano, v řízení týkajícím se rodičovské péče lze podat opravný prostředek podle obecných pravidel. Opravný prostředek může podat rodič nebo dítě. Lhůta pro podání opravného prostředku činí patnáct dnů ode dne doručení rozhodnutí.

14 V určitých případech může být nezbytné obrátit se na soud, aby rozhodnutí ohledně rodičovské odpovědnosti vymohl. Jaký postup se v těchto případech použije?

Za účelem výkonu rozhodnutí týkajícího se rodičovské odpovědnosti je usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí vydáno *soudem prvního stupně* nebo v případě zahraničního rozhodnutí (soudního smíru) osvědčeného v souladu s článkem 42 nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (dále jen „nařízení (ES) č. 2201 /2003“) *okresním soudem v sídle krajského soudu v místě obvyklého bydliště dítěte nebo osoby, jíž se usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí týká*, nebo soudem pro centrální okres Buda *(Budai Központi Kerületi Bíróság)* v Budapešti.
Při výkonu soudního rozhodnutí (dohody schválené soudem) ohledně předání a umístění dítěte soud osobu, jíž se rozhodnutí týká, vyzve, aby svou povinnost splnila dobrovolně, a stanoví příslušnou lhůtu, po jejímž marném uplynutí nařídí soud předání dítěte za asistence policie.
Dítě musí být předáno osobě, která o výkon rozhodnutí žádá, nebo není-li takové osoby, jejímu zástupci schválenému opatrovnickým orgánem, nebo opatrovnickému orgánu. Je-li dítě předáno, musí osoba, která má povinnost dítě předat, informovat osobu, která dítě přebírá, o zdravotním stavu dítěte a o jiných okolnostech, jejichž neznalost by mohla ohrozit život dítěte nebo jeho fyzickou integritu.

15 Co bych měl učinit, aby bylo rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě, uznáno a vykonáno v tomto členském státě?

Rozhodnutí vydané v některém členském státě ve věci rodičovské odpovědnosti je uznáno maďarskými soudy, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení.
Rozhodnutí nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé.
Zúčastněná strana však může podat příslušnému soudu žádost o uznání či odepření uznání rozhodnutí.
Výkon rozhodnutí:
Rozhodnutí týkající se výkonu rodičovské odpovědnosti vydané v členském státě, které je v daném členském státě vykonatelné a které bylo doručeno, bude vykonáno v Maďarsku, je-li na návrh některé ze zúčastněných stran prohlášeno za vykonatelné v Maďarsku.
Příslušný soud nebo úřad v členském státě, ve kterém bylo rozhodnutí vyneseno, vydá na žádost kterékoli zúčastněné strany osvědčení v souladu s článkem 42 nařízení (ES) č. 2201/2003.
Okresní soud působící v sídle krajského soudu v místě obvyklého bydliště dítěte nebo osoby, na kterou se vztahuje vykonatelná povinnost, nebo soud pro centrální okres Buda v Budapešti vydá usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí na základě zahraničního rozhodnutí (soudní smír), k němuž je přiloženo takovéto osvědčení.
Rozhodnutí cizího soudu je vykonatelné, pokud podle povahy dotyčného rozhodnutí splňuje toto: jedná se o rozhodnutí soudu konstatující porušení, které bylo vydáno v občanskoprávním řízení; v trestním řízení je součástí rozsudku soudu konstatujícího porušení v souvisejícím občanskoprávním řízení; nebo se jedná o dohodu schválenou soudem.
Na základě usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí se uskuteční řízení o výkonu rozhodnutí podle maďarských právních předpisů o výkonu rozhodnutí.

16 Na který soud v tomto členském státě bych se měl obrátit, chci-li napadnout uznání rozhodnutí o rodičovské zodpovědnosti, které bylo vydáno soudem v jiném členském státě? Jaký postup se v těchto případech použije?

Rozhodnutí vydané v některém členském státě je uznáno maďarskými soudy, aniž by bylo vyžadováno zvláštní řízení. Rozhodnutí nesmí být v žádném případě přezkoumáváno ve věci samé.
Zúčastněná strana však může podat příslušnému soudu žádost o uznání či odepření uznání rozhodnutí.
Kterákoli strana může podat proti rozhodnutí přijatému na základě návrhu na prohlášení vykonatelnosti opravný prostředek.
O opravném prostředku musí být rozhodnuto podle pravidel upravujících soudní řízení.
Opravné prostředky proti rozhodnutí o prohlášení vykonatelnosti je nutno podat do jednoho měsíce od doručení tohoto prohlášení. Pokud má strana, proti níž je výkon navrhován, obvyklé bydliště v jiném členském státě (nikoli v Maďarsku), činí lhůta pro podání opravného prostředku dva měsíce ode dne doručení osobně, nebo do místa bydliště dotyčné osoby. Prodloužení lhůty z důvodu vzdálenosti nelze povolit.

17 Jaké právo použije soud v řízení o rodičovské zodpovědnosti, jestliže dítě nebo strany nežijí v tomto členském státě nebo mají různou státní příslušnost?

Maďarsko je smluvní stranou *Haagské úmluvy ze dne 19. října 1996 o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí*, která obsahuje pravidla týkající se rozhodného práva, a tato pravidla jsou obsažena rovněž v určitých dvoustranných smlouvách o vzájemné pomoci.
Podle maďarských vnitrostátních právních předpisů se vztahy mezi rodičem a dítětem podle rodinného práva, tudíž zejména pojmenování, umístění, péče a zákonné zastupování dítěte a správa dítěte majetku s výjimkou vyživovacích povinností, řídí osobním právem vztahujícím se na dítě. Co se týká rodinné situace dítěte a vztahu dítěte s rodiči podle rodinného práva, je v případě dítěte, které je maďarským státním příslušníkem nebo žije v Maďarsku (s výjimkou vyživovacích povinností), nutno použít maďarské právo, je-li to pro dítě výhodnější.

Tyto internetové stránky jsou součástí portálu Vaše Evropa.
Velice uvítáme jakoukoli zpětnou vazbu ohledně užitečnosti poskytnutých informací.

This webpage is part of an EU quality network

Poslední aktualizace: 15/01/2024
Za originální verzi stránky (v jazyce daného členského státu) odpovídá příslušné kontaktní místo Evropské soudní sítě. Překlad pořídily útvary Evropské komise. Je možné, že změny, které v originální verzi případně provedly orgány daného členského státu, nebyly ještě do překladů zapracovány. ESS-O ani Evropská komise neodpovídá ani neručí za informace a data, které tento dokument obsahuje či na které odkazuje. Předpisy v oblasti autorských práv členských států odpovědných za tuto stránku naleznete v právním oznámení.